

But it is quite impossible for me to explain, in this short communication, how easy it is for anyone who understands Herodotus and who is an ordinary Greek scholar, to reach the gist of the matter. I should be obliged to say too much, and of a far too complicated and difficult a nature, owing to the arbitrary manner in which the critic interprets the perfectly lucid narrative of the historian. That explanation can only be given in a lengthy article and I intend to publish one shortly, in French, for the purpose of submitting it to a wider circle of readers.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.—Νέος κώδιξ Στεφάνου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ὑπὸ Ἀντ. Χ. Χατζῆ. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Δ. Αἰγινήτου.

Ἐπὶ τὸ ὄνομα τοῦ μαθηματικοῦ, ἀστρονόμου καὶ φιλοσόφου τοῦ Ζ' αἰῶνος μετὰ Χριστόν, Στεφάνου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ὅστις ἐγένετο οἰκουμενικὸς διδάσκαλος, ἤτοι καθηγητῆς τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Β' ἐν ἔτει 425 μ.Χ. ἰδρυθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει Πανεπιστημίου, φέρεται παρὰ τῷ J. L. Ideler, *Physici et medici Graeci*, 2, σ. 199 κ.εξ., ἔργον, ὅπερ ἔχει τὸν τίτλον *Περὶ χρυσοποιίας, ὅπερ ὁμῶς ἄγνωστον κατὰ τίνα αἰῶνα ἐγράφη*. Ἰδίαν διατριβὴν περὶ τοῦ Στεφάνου τοῦ Ἀλεξανδρέως ἔγραψεν ὁ H. Usener, *De Stephano Alexandrino*, Bonnæ, 1880.

Εἰς τοὺς μέχρι τοῦδε γνωστοὺς κώδικας προσετέθη καὶ χαρτῶος κώδιξ, ὅστις πρό τιος διὰ δωρεᾶς περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν μου. Ὁ κώδιξ οὗτος καὶ μὲν δὲν περιέχει ὀλόκληρον τὸ ἄνω ἔργον, ἀλλὰ παρέχει κείμενον ἐν τισὶ σημείοις γνησιώτερον· οὕτως ἐν σ. 219, 28-29 ἀντὶ κατανήσαι καὶ ἀπιέναι, ἅπερ κείνται ἐν τῇ τοῦ Ideler ἐκδόσει, ὁ ἐμὸς κώδιξ, ὃν ὠνόμασα C, παρέχει ἐν φ. 12 β κρατῆσαι καὶ εἰσιέναι, ἅπερ προφανῶς ἔγραψεν ὁ συγγραφεὺς τοῦ πονήματος.

Ἐν τέλει ὀφείλω νὰ μνημονεύσω, ὅτι καὶ ἄλλον κώδικα τοῦ αὐτοῦ ἔργου εὑρον· οὗτος σώζεται ἐν Ζαγορᾷ τῆς Θεσσαλίας· πβ. Σ. Λάμπρον, *Νέος Ἑλληνομνήμων*, 13, 1916, σ. 342 (κώδιξ 58).

Νομίζομεν λοιπόν, ὅτι ἡ μέλλουσα τυχὸν κριτικὴ ἔκδοσις τοῦ ρηθέντος ἔργου ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς δύο τούτους κώδικας. Τέλος προσθετέον, ὅτι ἡ προσηχῆς ἔκδοσις κριτικῶν παρατηρήσεων ἐμοῦ εἰς τὸ εἰρημένον ἔργον θὰ ἀποκαταστήσῃ πολλαχῶς τὸ γνήσιον κείμενον αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Αρ. Κούζης** παράτηρε τὰ ἐξῆς :

Λίαν εὐπρόσδεκτος ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Χατζῆ περὶ ἐνὸς κώδικος περιέχοντος τὸ ἔργον Στεφάνου τοῦ Ἀλεξανδρέως περὶ τῆς ἱεράς καὶ θείας τέχνης τῆς τοῦ χρυσοῦ ποιήσεως· διότι ὄντως τὸ κατὰ τὸ 1842 τὸ πρῶτον ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Ideler (ἐν τῇ συλλογῇ τῶν *Physici et medici graeci minores*. 2, σ. 199-202) κείμενον χρήζει ἐπιμελοῦς ἀναθεωρήσεως ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν ὑφισταμένων κωδίκων. Ἦδη δ' εὐτυχῶς ἐν τοῖς εἰδικοῖς καταλόγοις τῶν ἀλχημικῶν χειρογράφων ἀναγράφονται λεπτομερῶς οἱ ὑπάρχοντες κώδικες τοῦ ἔργου τούτου ἐν ταῖς κυριωτέραις βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης, ὧν τέσσαρας, ἐν Βερολίῳ, Ἐσκοριάλῃ, Λειψίῃ, Βενετίῃ εἶχον ἤδη περιγράψει ἐν τοῖς *Handschr. d. ant. Ärzte* (II, 95) ὡς ἀναφερομένους εἰς Στέφανον τὸν Ἀλεξανδρέα. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι εὕρηται κωδικὸς τις τοῦ ἔργου τοῦ Στεφάνου, ὧν εἷς μὲν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς (N^ο 126) μετὰ περιλήψεως τῶν κεφαλαίων γενομένης ὑπὸ τοῦ ἀντιγράφου Ἱεροθέου ἱεροδιακόνου ἐκ Σμύρνης, ἕτερος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ζαγοράς (N^ο 58) καταγραφεὶς ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Κ. Δουβουνιώτου, τρίτος τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ὑπ' ἀριθ. 321 καὶ τέταρτος τῆς ἐν Ἄθῳ Βατοπεδινῆς ὑπ' ἀριθμ. 665, οὕτω δ' οἱ ἐν Ἑλλάδι γνωστοὶ κώδικες μετὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Χατζῆ ἀνακοινομένου ἀνέρχονται εἰς πέντε. Ἐν τῷ κώδικι τῆς Βουλῆς περιλαμβάνονται μάλιστα καὶ τινὰ ἔργα ἀλχημικά, οἷα τοῦ Συνεσίου καὶ Ἡλιοδώρου, ἐν δὲ τῷ τῆς Ζαγοράς τοῦ Ζωσίμου καὶ Ἀνεπιγράφου. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ παρ' ἐμοὶ νῦν εὕρηται ὁ ἐξαιρετος χαρτῶος οὗτος κώδιξ, ὁ ἄριστα διατηρούμενος, ὃν ἐπιδεικνύω ὑμῖν, ὃ δοθείς μοι ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας τῶν Μεσαιωνικῶν γραμμάτων πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀνακοίνωσιν, ἣν ἔχω ἐτοίμη. Οὗτος ἐκτὸς τῶν 9 πράξεων τῆς χρυσοποιίας τοῦ Στεφάνου περιέχει καὶ 15 ἔτι κεφάλαια καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ διαφόρων ἀλχημικῶν ἔργων τοῦ Συνεσίου, τοῦ Ἀνεπιγράφου, τοῦ Ζωσίμου, τοῦ Χριστιανοῦ, τοῦ Μιχαῆλ Ψελλοῦ κτλ.

Ἀτυχῶς καίτοι κατὰ ταῦτα οὐκ ὀλίγοι κώδικες ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι, οἵτινες εὐκολώτατα ἠδύναντο νὰ ἐκδοθῶσιν ὑπὸ Ἑλλήνων, τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐπὶ τῶν ἀλχημικῶν ἔργων ἠτύχησε νὰ φέρῃ, ὡς γνωστόν, εἰς πέρας ὁ μέγας χημικὸς M. Berthelot τῇ ἐπικουρίᾳ τοῦ E. Ruelle δημοσιεύσας τὸ περίφημον αὐτοῦ τρίτομον ἔργον «*Collection des anciens alchimistes Grecs*», ὅπερ κατέστησεν αὐτὸν περιώνυμον.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.— Ἡ βροχὴ διαπτόντων ἀστέρων τῆς 9ης Ὀκτωβρίου 1933*, ὑπὸ **Σ. Πλακίδου**. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Δ. Αἰγινήτου.

Ἡ ραγδαία μετεωρικὴ βροχὴ, ἡ ὁποία συνέβη κατὰ τὴν νύκτα τῆς 9ης Ὀκτωβρίου 1933, παρετηρήθη ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ Ἀθηνῶν ὑπὸ λίαν εὐνοϊκᾶς συνθήκας. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς ὁ οὐρανὸς ἦτο τελείως αἶθριος, ἐξαιρέσει δὲ τῆς θολώσεως, τὴν ὁποίαν ἐπαρουσίαζεν εἰς μικρὸν μόνον ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος ὕψος,

* S. PLAKIDIS.— La pluie d'étoiles filantes du 9 Octobre 1933.